

Titas Laucius praskleidė filmų kūrimo užkulius

Susitikimas su žinomu kino režisieriumi ir scenaristu Titu Lauciumi gruodžio 10 dieną Kupiškio viešojoje bibliotekoje turėjo sutraukti nemažai žmonių. Deja, renginį išgelbėjo Trečiojo amžiaus universiteto klausytojų grupelė, tą dieną buvusi bibliotekoje, ir patys bibliotekininkai. Kilo klausimas, kodėl susitikimu nesusidomėjo kultūros darbuotojai, gimnazistai. Tai būtų buvusi įdomi edukacinė pamoka. Žinoma, gal vidurdienis ne pats geriausias laikas renginiui, bet jis galėjo tapti netradicine mokinių pamoka apie kino meną, kūrybą.

Renginį moderavo Agnė Dereševičiūtė, Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešosios bibliotekos kultūrinių renginių organizatorė. Autorės nuotraukos.

Kino režisierius ir scenaristas Titas Laucius ir renginio moderatoriė Agnė Dereševičiūtė, Panevėžio Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešosios bibliotekos kultūrinių renginių organizatorė. Autorės nuotraukos.

Banguolė ALEKNIENĖ-ANDRIJAUSKĖ

RYŠIAI SU ANTAŠAVA IR FILMOGRAFIJA

Susitikimo pradžioje paaiškėjo, kad Tito močiutė yra kilusi iš Antašavos. Šiame miestelyje mokyklinės vasaros atostogas praleisdavo jo tėvas. Jis paauglį Titą irgi buvo atsivežęs į Antašavą ir supažindino su prosenelių kraštu. Kupiškėje Titas prieš daugiausiai nei dešimt metų yra buvęs vienoje vestuvėse kaip jų vedėjas. Toks nuoširdus svečio prisistatymas papirko publiką. Juk visiems malonu ir smalsu pabendrauti, susipažinti su žinomu žmogumi, kurio šaknys siekia ir Kupiškio kraštą.

Vėliau parodytas Tito režisuotas trumpametražis filmas „Šeima“ (2019), gavęs „Sidabrinės gervės kiaušinio“ apdovanojimą. Tai jo studentiškos kūrybos vaisius, diplominis darbas.

Titas pristatė ištrauką ir iš tarptautiniais apdovanojimais įvertinto filmo „Paradas“ (2023). Čia gvil-denama bažnytinės santuokos anuliuavimo per bažnytinį teismą tema. Siužetas rėmėsi režisieriaus išsiskyrusių tėvų gyvenimo patirtimi.

Tito filmai išsiskiria subtiliu humoru. Rodomi paprasti žmonės, kurie patenka į komiškas, absurdiškas situacijas, istorijas. Humoras jo filmuose turi gilesnę potekstę, keliami žmogaus egzistencijos klausimai.

Paminėti ir kiti šio režisieriaus filmai: „Gyvatė“ (2018), kuris pelnė publikos simpatijų prizą Portugalijoje, „Pasakyk, kad neskaudės“, „Gyvenimas“, „Animus Animalis“.

T. Laucius dažniausiai dirba kaip scenaristas su kitais režisieriais, yra bendraautoris.

Prie filmo „Šeima“ anotacijos parašyta, kad jis dar ir šio filmo kompozitorius.

„Dabar slepiu šį faktą. Kai kuri trumpo metražo studentiška filmą, neturi visiškai finansavimo. Sukiesi kaip išmanai, kad padarytum tai,

ko nori. Aš mokėjau šiek tiek groti gitara ir nutariau pats išspręsti muzikinę filmo dalį. Taip ir atsirado garsi traktuotė, kad čia esu kompozitorius. Antra vertus, noriu, kad viskas filme būtų natūralu, kaip gyvenime. Man nepatinka, kai viskas per gražiai parodoma“, – pravėrė kūrybinės virtuvės duris Titas.

Vėliau paaiškėjo, kad jis groja trombonu ir gitara grupėje „Lapkričio dvidešimtosios orkestras“. Bet tai būtų naujas pasakojimas.

JUOKO NIUANSAI IR LĒTASIS KINAS

T. Laucius sakė, kad viskas prasideda nuo idėjos. Ten temos nėra. Tiesiog vidinis jausmas. Tik vėliau pradeda mąstyti ir ieškoti, apie ką ten yra visa tai.

„Vieni pažiūrėję mano filmus sako, kad čia komedija, kitiems jie net nejuokingi, o dramatiški. Juokinga gali būti bet kas. Tik įjungti cenzūros prožektorius ir išimi tas vietas, kurios netarnauja temai. Jei juokas daugiau nieko nepasako, tai yra niekalas. Jis turi turėti tarsi antrą dugną.

Žmogus gi negali juoktis be perstojo kelias valandas. Komedija turi susijungti su kitu žanru. Pavyzdžiui, su drama ar siaubo filmu. Pastarasis variantas man labai patinka. Be to, juokas gali būti ne tik paprastas kvatojimas, jis gali būti ir ironiškas“, – teigė režisierius.

Prakalbus, kad šiuolaikiškas kūrėjas turi taikytis prie visuome-

nės greito lėkimo, bėgimo, nesibai-giančio informacijos srauto, Titas sakė, kad tuo pačiu metu vyksta ir atvirkščiai. Viename kino festivalyje pastebėjo šią tendenciją. Ten demonstruotas filmas „Pukios dienos“. Jo veiksmas vyksta Japonijoje. Vyras valo viešuosius tualetus ir per ausines klauso puikios muzikos. Valosi dantis. Visa tai ir yra gyvenimo dalis. Tai nėra tik tai, kad valaisi dantis ir kažkur vėliau eisi. Valydamasis dantis gali žiūrėti pro langą ir matyti, kaip leidžiasi ar pateka saulė. Tai vis gyvenimo akimirkos.

Anot režisieriaus, Norvegijoje viena populiariausių yra vadinamoji lėta televizija. Pavyzdžiui, rodomas važiuojantis traukinys. Kažkas matyti pro jo langą ir daugiau nieko. Žmonės mėgsta tokius vaizdus žiūrėti. Jie veikia raminamai.

„Man atrodo, kad tuoj nebeliks ir mobiliųjų telefonų. Vėl viskas apsisuks ir grįšime prie taksofonų ne su kortele, bet su monetomis“, – pasamprotavo Titas.

IŠ SCENARISTO KASDIENYBĖS

Jis šiuo metu dirba Muzikos ir teatro akademijoje dėstytoju. Dabar jam atrodo, kad nebenori to daryti, kad būnant trisdešimties metų norėtusi įgyti ir svaresnės patirties. Jo specialybė – scenarijaus rašymas Lietuvoje gana naujas dalykas.

Šio darbo minusas, anot Tito, dar ir tai, kad studentai su dėstytojais kalbasi, kaip su draugais. Gali net naktį į feisbuką parašyti. Kažkaip reiktų jiems pasakyti, kad gal taip nebepritinka daryti.

Susitikimo dalyviai pasvarstė, kad tai gal ir dabartinės jaunosios kartos bruožas, kad ji neįjaučia pagarbaus atstumo tarp savęs ir vyresnių žmonių, visus mėgsta tujinti.

Buvo įdomu sužinoti, koks yra filmų kelias nuo scenarijaus parašymo. Antai Titas turėjo gal aštuonis filmo „Paradas“ scenarijaus variantus.

Titą Laucių sveikino giminaite Laimutė iš Kupiškio.

Titas Laucius praskleidė filmų kūrimo užkuliusius

Atkelta iš 7 p.

Tas filmas, kaip minėta, kažkiek kilo iš jo paties patirties.

„Akademijoje rašiau scenarijus apie benamius, mafiozus, nes mačiau filmus, bet pats nebuvau šalia jų. Rašyti nelabai sekėsi. Dėstytojai patarinėdavo parašyti kažką iš savo patirties. Sukau galvą. Maniau, kad mano gyvenime nėra nieko įdomaus, jokių dramų. Taigi ėmiau galvoti ir parašiau trumpo metražo filmui „Gyvate“ scenarijų, kai išgirdau pasakojimą, kad Užupyje kaimynams iš klozeto išlindo žiurkė. Pagalvojau, kas būtų, jei iš ten išlįstų gyvatė. Įvykiai gali būti bet kokie, bet aš visuomet noriu, kad tų įvykių veikėjai būtų žmonės kaip mes, tikri. Nesvarbu, kad atsitiko kažkokia nesąmonė. Jie turi realistiškai reaguoti“, – tvirtino režisierius.

Titas prisipažino, kad dabar stengiasi sugalvoti scenarijus ne iš savo gyvenimo. Nebenori painioti šeimos narių į tas istorijas, kaip nutiko kuriant „Parado“ scenarijų. Šia tema viešumoje vėliau būtų visokių spekuliacijų, klausimų, kaip iš tikro buvo, ir pan.

APIE AKTORIUS

Tito filmuose vaidina daug gerai žinomų Lietuvos aktorių. Susitikimo dalyviams buvo įdomu, kaip jam pavyko juos prikalbinti vaidinti.

Režisierius papasakojo, kad filme „Seima“ vaidinę aktoriai negavo jokio honoraro. Studento kuriamo filmo biudžetas buvo nulinis. Sunkiai iš pradžių sekėsi ir aktorius surinkti. Vienas pakalbintas paklausė, kiek bus mokama, ir atsiskakė. Vėliau susitiko su aktoriumi Dainiumi Gavenoniu.

Kupiškio viešosios bibliotekos direktorius Algirdas Venckus dėkoja Titui Lauciu už apsilankymą, įdomų pasakojimą apie filmų kūrimo procesą ir kitas įvairias temas.

Su juo užsimezgė kalba. Po dviejų valandų kavagėrio, jis sutiko vaidinti. Titui prasitarus, kad reikia dar ir žmonos, ir senelio vaidmenims aktorių, D. Gavenonis pasakė, kad pakalbina savo žmoną Rasą Samuolytę ir savo kaimyną aktorių Vidą Petkevičių, kad suvaidintų tuos personažus. Vėliau ir kiti žinomi aktoriai prisidėjo, ir jaunimas. Vaidino ir Tito buvusi dėstytoja aktorė Aldona Vilutytė.

„Kai filme pasirodė keli garsūs aktoriai, ir kai jų visų vaidmenys lygiaverčiai, prasideda įdomūs procesai. Jie staiga vienas prieš kitą pradeda stengtis vaidinti. Net improvizuoti nenori, o siekia tiksliai įsiminti tekstą. Bėda, kad jie visi labai neturėjo laiko. Reikėjo viską greitai filmuoti, sugudrauti, jei masinėje scenoje nėra tuo metu tikro aktoriaus. Tada jų drabužiais apsirengdavo prodiuserė ar kitas žmogus, kad bent nugara ar alkūnė to veikėjo filmuojant matytųsi ir atrodytų, kad jis neva dalyvauja“, – pasakojo režisierius.

IŠTAKOS IR ATRADIMAI

Kodėl pasirinko scenaristo, režisieriaus kelią, Tito irgi paklausta.

Kai tėvai išsiskyrė, jis savitais galiais dažnai aplankydamas tėtį. Jis nežinojo, kaip užimti vaiką. Tai išnuomodavo kaskart tris filmus. Du leisdavo jam išsirinkti, o trečią griežtai išrinkdavo pats.

Taigi dar vaikystėje prisižiūrėjo kino klasikos.

Vis dėlto baigdamas gimnaziją norėjo studijuoti archeologiją. Tito tėvas istorikas, krikštaitėvis archeologas. Pastarasis Titui pasakė, kad tikriausiai nori tapti archeologu prisižiūrėjęs filmų, ir patikino, kad realiam gyvenime viskas kitaip.

„Galiausiai supratau, kad esu filmų matęs daugiau nei kiti ir kad patinka kurti istorijas. Mokykloje rašinėlius gerai rašiau“, – kalbėjo Titas apie profesijos pasirinkimo aplinkybes.

Studijų metais su kitais studentais jam teko rašyti seriale „Gyvenimiškos istorijos“, rodyto per BTV, scenarijų. Kurti juokingas situacijas buvo vienas malonumas.

Kurdamas filmą „Paradas“, Titas daug konsultavosi su kunigais, kaip dirba bažnytinio teismo institucija, dėl ko gali būti anuluojama bažnytinė santuoka.

Jis prisipažino, kad nenorėjo susidurti su kunigais, net buvo šiek tiek baugu. Bet po filmo iš dvasininkų išgirdo, kad filmas geras,

kad čia atskleidžiama svarbi tema. Tai buvo nuostabu.

„Prieš filmą sakiau, kad niekada nesituoksiu bažnyčioje. Dabar nebesu toks kategoriškas. Kartais žmonės nežino, kodėl ten tuokiasi. Kai supratau, kad ta mano komedija ne iš kunigų pasijuokti, bet iš tų žmonių, viskas tapo aišku. Vėliau mane, kai montavome šį filmą, vienas žmogus pataisė, kad bažnytinė santuoka yra ne vien religinis dalykas, kad tai susiję su ritualu. Ritualų mūsų aplinkoje yra labai sumažėję. Tu gali netikėti Dievu, bet tas ritualas tau fiksuoja, kad susituokei. Metrikacijos skyriuje to taip stipriai nepajunta“, – išsakė savo požiūrį Titas.

Jis atskleidė, kad šiandien rašo romaną. Tikisi gauti stipendiją iš Kultūros tarybos. Netrukus išvažiuoja keturiems mėnesiams į Argentiją. Nori pailsėti nuo komandinio darbo, įvairių organizacinių reikalų kuriant filmus.

Ringinio pabaigoje Titui linkėta kūrybinės sėkmės. Kupiškėnai jo lauktų čia sugrįžtant ir su muzikine grupe, ir pristatyti romano.

Susitikimo dalyviai vėliau kalbėjo, kad labai įdomiai praleido laiką ir daug sužinojo apie kiną. Bangulės Alekniekienės-Andrijauskės nuotraukos.